

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ Національного
авіаційного університету «Кіровоградська льотна академія
Національного авіаційного університету»

**Матеріали
VI Міжнародної
науково-практичної
конференції**

*«Управління високошвидкісними рухомими об'єктами
та професійна підготовка операторів
складних систем»*

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Управління високошвидкісними рухомими об'єктами та професійна підготовка операторів складних систем» 23-24 листопада 2017 року, Кропивницький. – Вид-во КЛА НАУ, 2017, – 352 с.

Організаційний комітет:

Голова:

Неділько С.М. – начальник Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, д.т.н., професор.

Заступники голови:

Залевський А.В. – Т.В.О. заступника начальника Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету з наукової та навчальної роботи, к.т.н., доцент;
Неділько В.М. – директор Науково-виробничого інституту аеронавігації Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, к.т.н., доцент;
Сидоров М.В. – помічник начальника академії з ЗП та ІР Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, к.пед.н., с.н.с.

Відповідальний секретар:

Козловська О.А. – ст. лаборант кафедри авіаційної метеорології Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету.

Члени оргкомітету:

Баранов Г.Л. – професор кафедри інформаційних систем і технологій Національного транспортного університету (Київ), д.т.н., професор;
Дем'янчук В.С. – професор кафедри обслуговування повітряного руху Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету д.т.н., професор;
Калкаманов С.А. – професор кафедри електричного транспорту Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, д.т.н., професор;
Кіліан М. – завідувач кафедри розвитку та будівництва Університету прикладних наук Вайєнштефан-Трієздорф (Німеччина), доктор інженерних наук, професор;
Ковальова О.С. – помічник начальника академії з громадських зв'язків, к.пед.н., доцент;
Невиніцин А.М. – декан факультету обслуговування повітряного руху Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, к.т.н., доцент;
Нестеренко К.С. – зав.кафедри авіаційної техніки Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, д.т.н., професор;
Сіроштан С.М. – начальник редакційно-видавничого відділу;
Українцева Т.П. – в.о. директора науково-технічної бібліотеки;
Українець Є.О. – професор кафедри конструкції та міцності ЛА і двигунів Харківського університету повітряних сил ім. І.Кожедуба, д.т.н., професор;
Шульгін В.А. – декан факультету льотної експлуатації, к.т.н., доцент.

А.Я. Овчаренко, Е.С. Горохова Построение модели угроз для объектов аэропортового комплекса	231
А.М. Гальміз Розрахунок необхідної кількості обладнання для пунктів контролю на безпеку.....	233
Я.С. Мандрик, Є.С. Кононихіна Визначення показників ймовірності виявлення об'єкту пошуку авіаційними пошуково-рятувальними силами в Україні	235

Секція 4

Фундаментальні та технічні науки у системі професійної підготовки операторів складних систем

К.В. Крилова Формування комунікативної компетентності студентів вишу	236
В.В. Фоменко Физическое образование в системе профессиональной подготовки авиаспециалистов	237
М.Ф. Семенюта Математические модели, описывающие безотказную работу технических систем	238
М.Ф. Семенюта, А.А. Лелеко, И.А. Скочка, А.А. Коробко Математическая модель принятия решения на вылет экипажем воздушного судна в зависимости от метеоусловий.....	239
О.П. Бондар Елементи математичної статистики в оцінці швидкості реакції операторів складних систем.....	241
О.В. Задорожна, Р.П. Якунін Інтеграція фундаментальних дисциплін в процесі навчання основам робототехніки на прикладі вивчення планетарної передачі.....	242
О.П. Коваленко Природнича складова професійної компетентності майбутніх авіаційних фахівців	244
О.В. Корінна Адаптивне комп'ютерне тестування як метод контролю навчальних досягнень студентів	246
С.М. Корінний Шляхи підвищення рівня адаптації першокурсників до умов навчання в авіаційному навчальному закладі	248
Д.В. Рехин Использование метода нефелометрии при измерении MOR.....	250
А.В. Залевський, М.А. Залевський Формування результатів навчання в рамках компетентнісного підходу	251
Ю.В. Сікірда, В.А. Глазунов Особливості процедури сертифікації в цивільній авіації України	253
V. Aksenova General methodological concepts of philosophy and science used in the cognitive activity of a modern researcher.....	255
В.Е. Маклякова Формирование профессиональной компетенции на занятиях по русскому языку как иностранному	257
Т.Є. Мельниченко, Л.В. Калініченко Особливості викладання дисципліни «українська мова (за професійним спрямуванням)» у вищих навчальних закладах авіаційного профілю	259
І.І. Романько Розвиток громадянських компетентностей операторів складних систем у процесі вивчення історичних дисциплін	262

**Особливості викладання дисципліни
«українська мова (за професійним спрямуванням)»
у вищих навчальних закладах авіаційного профілю**

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних компетентностей для її успішної самореалізації, виховання відповідальних громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, підготовка кваліфікованих фахівців, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Реформа вищої школи, її цілеспрямованість на принципи Болонської декларації дає можливість сформулювати соціальне замовлення суспільства щодо надання мовної свідомості студентам – майбутнім фахівцям різних спеціальностей. Принципово це завдання визначається одним із чинників формування особистості громадянина України незалежно від його національності на основі державної мови. Сучасний фахівець повинен мати “чуття” мови, націленість на самовдосконалення, внутрішнє прагнення до знань, краси й контактності з людьми свого середовища.

Пріоритетами державної політики щодо розвитку освіти в першій чверті ХХІ століття, визначеними в «Національній доктрині розвитку освіти», затвердженій Указом Президента України та наказом Міністра освіти і науки України, є такі:

- постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу;
- розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя;
- розширення україномовного освітнього простору.

Саме тому одним із найважливіших завдань сучасної вищої освіти в Україні є виховання фахівців нової генерації, висококваліфікованих, грамотних, з високим інтелектуальним потенціалом, які вільно володіють українською мовою, користуються нею в усіх сферах життєдіяльності, особливо у професійній. Формування мовно-професійної компетенції фахівця можливе лише за умови належної лінгвістичної підготовки.

З відомих причин упродовж багатьох років українську мову практично не використовували у галузі науки, техніки, на виробництві. Українська технічна інтелігенція в своєму фаховому середовищі у більшості випадків спілкувалася російською. Саме тому проблеми повноцінного функціонування української мови в галузях, що визначають рівень науково-технічного розвитку країни, та спеціального навчання фахової мови є актуальними майже для всіх регіонів України.

Зважаючи на те, що сучасна вища школа готує не просто фахівців для конкретної галузі суспільної діяльності, а спеціалістів, зорієнтованих на наукову діяльність, під володінням мовою професійного спілкування слід розуміти не тільки сформованість мовної компетенції, але й уміння практично реалізувати у стильовому плані свої думки відповідно до комунікативної ситуації, особливо у сфері професійної, наукової комунікації з урахуванням екстралінгвістичних чинників і доречним поєднанням вербальних і невербальних засобів спілкування.

У сучасному суспільстві існує досить серйозна проблема впровадження української мови в усі сфери життєдіяльності держави: політику, економіку, науку, адміністрування,

вищу та середню школу, засоби масової інформації. На жаль, далеко не завжди в офіційному спілкуванні члени нашого суспільства користуються державною мовою, а коли й звертаються до неї, то припускаються значної кількості помилок. Сучасний рівень розвитку суспільства вимагає від високоосвіченої людини цілої низки вмінь та навичок, у тому числі вміння правильно складати ділову документацію, володіння нормами української літературної мови та нормами мовленнєвого етикету.

Українська мова за професійним спрямуванням – дисципліна, що покликана сприяти розвитку вмінь і навичок роботи з текстами наукового, офіційно-ділового стилю, висвітлювати питання сучасного ділового мовлення. Адже професійно-ділова сфера – одна з життєво необхідних галузей діяльності людства. Саме за допомогою ділових паперів, документів, листів встановлюються офіційні, службові, ділові, партнерські контакти між закладами, установами, підприємствами, державами, а також налагоджуються приватні стосунки між людьми.

Професійно-ділове спілкування потрібно вести державною мовою, повсюдно українську мову, розширюючи її використання в соціальній сфері нашої держави.

Дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» допомагатиме майбутнім фахівцям оволодіти навичками оптимальної мовної поведінки, навчитися впливати на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів, діяти в якнайскладніших комунікативних ситуаціях. Навички спілкування допомагають студентам моделювати вільну і впевнену поведінку у професійній сфері.

Тому вивчення професійної української мови також передбачає ознайомлення і з лексичними, граматичними нормами сучасної української мови, повторення орфограм та пунктограм і орфоепічних норм.

Проте найбільша увага приділяється вмінню складати документи, працювати з науково-технічними текстами, а також розвивати навички усного офіційно-ділового та наукового спілкування українською мовою.

Мовна освіта майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі має складатися не тільки з процесу навчання української (державної) мови (студент вивчав її ще у середній школі), але й з процесу опанування фахової мови для подальшого використання у навчально-комунікативній сфері.

Майбутнім фахівцям потрібна мова не як сукупність правил, а як картина світобачення, засіб самоформування, самовираження в професійній діяльності та взагалі в суспільному житті.

Зважаючи на те, що сучасна вища школа готує не просто фахівців для конкретної галузі суспільної діяльності, а спеціалістів, зорієнтованих на наукову діяльність, під володінням мовою професійного спілкування слід розуміти не тільки сформованість мовної компетенції, але й уміння практично реалізувати у стильовому плані свої думки відповідно до комунікативної ситуації, особливо у сфері професійної, наукової комунікації з урахуванням екстралінгвістичних чинників і доречним поєднанням вербальних і невербальних засобів спілкування.

Останнє можливе лише за умови засвоєння студентами особливостей наукового стилю української мови та його різновидів, які мають певні жанри. Саме обізнаність студентів із жанрами навчально-наукового та власне наукового підстилів допоможе їм у процесі здобуття нових знань і формування навичок та вмінь щодо різного ступеня компресії необхідних джерел інформації. Сьогодні практичної ваги набуває питання термінологічної компетенції студентів, яка формується та вдосконалюється під час опрацювання мови певної галузі знання внаслідок синтезування знань з фахових і лінгвістичних дисциплін.

У наш час інформатизації всіх сфер життя суспільства понад 90% мовних новоутворень складають саме терміни. Тому процес засвоєння студентами науково-технічної термінології потребує спеціального навчання засад прикладного термінознавства.

Слід зазначити, що рівень розвитку термінології має задовольняти потреби фахової комунікації, зокрема в галузі науки і техніки, адже вільно володіти науковим дискурсом,

впроваджувати у виробництво певні винаходи можна тільки за наявності уніфікованої, кодифікованої системи термінів.

Терміни є тими одиницями мови, які допомагають їй здійснити одну з основних функцій – пізнавально-інформативну функцію. Результати пізнавальної діяльності людини закріплюються у колективній свідомості людства за допомогою термінів, з яких складаються майбутні терміносистеми, що є певними фрагментами наукової картини світу у формі національних термінологій. Логічний зміст терміносистем певних галузей є однаковим для всіх національних мов, а мовна форма – план вираження – має суто національний характер і залежить від словотворчих і метафоричних моделей конкретної (національної) мови.

Термінологічна підготовка фахівців має здійснюватися лише у співпраці з фахівцями спеціальних кафедр і кафедр іноземних мов професійного спілкування вищих навчальних закладів, необхідність чого підтверджується принциповою основою термінознавства як науки, що існує на межі лінгвістики та відповідної галузі знання.

Відомості про історію становлення й розвитку української термінології допомагають студентам усвідомити, що українська наукова термінологія формувалася на власній мовній основі за загальними словотворчими моделями, засвоюючи водночас все те, що на час її творення виробила світова цивілізація, бо жодна природна мова, створюючи терміни, не може обійтися своїми власними ресурсами, тому поєднує в собі національні та інтернаціональні елементи.

Список літератури

1. Бондарець О.В. Основи українського термінознавства та перекладу науково-технічної літератури / О.В. Бондарець, Л.Я. Терещенко, В.В. Дубічинський, Г.Д. Павлова // – Харків, 2006. – 136 с. (Гриф №14/18.2 – 1537).
2. Бондарець О.В. Хімічне термінознавство / О.В. Бондарець, Л.Я. Терещенко, В.І. Булавін., О.В. Гордієнко, В.В. Дубічинський, О.П. Некрасов, Г.Д. Павлова // – Харків, 2006. – 220 с. (Гриф №14/18.2 – 2777).
3. Васенко Л.А. Фахова українська мова / Л.А. Васенко, В.В. Дубічинський, О.М. Кримець // – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 272 с. (Гриф №1.4/18-Г-8 від 10.01.2007 р).
4. Бондаренко В.В. Науково-технічний переклад (українська-російська мови). Дистанційний курс. Навчальний посібник / В.В. Бондаренко, В.В. Дубічинський, В.М. Кухаренко та інші. // – Харків: ХДПУ, 2000. – 155 с.
5. Єгоров Б.О., Єгорова Г.Г., Осташевський М.О. та інші. Російсько-український робочий словник фахівця з електротехніки: електричні машини / За ред. В.В. Дубічинського. – Харків: НТУ «ХП», 2001. – 60 с.
6. Михайлова О.Г. Українська наукова термінологія (навчальний посібник) / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар // – Харків, 2002. – 119 с.
7. Дубічинський В.В. Лексикографія української мови. Конспект лекцій / В.В. Дубічинський // Харків: НТУ «ХП», 2002. – 55 с.
8. Бондарець О.В. Посібник з основ українського термінознавства та перекладу науково-технічної літератури / О.В. Бондарець, В.В. Дубічинський, Г.Д. Павлова, Л.Я. Терещенко // – Харків, 2002. – 68 с.
9. Дубічинський В.В. Словник-мінімум термінів ділової української мови. / В.В. Дубічинський, О.М. Кримець, С.М. Чернявська // – Харків: НТУ «ХП», 2002. – 60 с.
10. Дубічинський В.В., Кримець О.М. Лінгвістичні аспекти стандартизації української термінології. Методичні вказівки. – Харків: НТУ «ХП», 2003. – 35 с.
11. Прикладне термінознавство. Навчальний посібник / За ред. В.В. Дубічинського, Л.А. Васенко. – Харків: НТУ «ХП», 2003. – 145 с.
12. Дубічинський В.В. Українська лексикографія: Історія, сучасність та комп'ютерні технології. Навчальний посібник / В.В. Дубічинський – Харків: НТУ «ХП», 2004. – 203 с.